

EMOTIONELE VERWAARLOZING

Emotionele verwaarlozing gebeurt meer dan we denken. Kinderen krijgen vaak boodschappen die hen beetje bij beetje beschadigen

Geef je je kind te weinig eten en drinken en slecht onderdak, dan doe je aan verwaarlozing. Takel je je kind zo toe dat er sporen van op zijn of haar lichaam staan, dan doe je aan mishandeling. Wordt jouw kind tot seksuele handelingen gedwongen, dan heet zoiets misbruik. Al deze gruwelijke dingen zijn duidelijk zichtbaar. En dus kan onze maatschappij, eenmaal de bewijzen in handen, daden stellen zodat deze toestand niet blijft duren of herhaald wordt.

Hoe kan je echter een kind beschermen dat op het gevoelsvlak uitgehongerd, verwaarloosd, misbruikt wordt, door striemende taal, dreigementen, subtiele boodschappen, zaken die niet zijn vast te leggen op foto, in een medisch dossier, of via getuigenissen door derden? Hoe krijg je dat verholpen en als het moet bestraft? Maar vooral ook: beseft de 'dader' zelf wel altijd goed wat hij/zij het kind aandoet?

Het gebeurt meer dan we denken, emotionele verwaarlozing, en het start soms heel subtiel. Kinderen krijgen vaak boodschappen te horen die hen beetje bij beetje beschadigen en op termijn ernstig geestelijk verwonden. Het gaat om sluipend misbruik, over dagelijks injecteren van subtiele tot ronduit giftige boodschappen die een catastrofaal effect kunnen hebben op de psyche van een jong mens. Systematisch wordt iets vanbinnen kapot gemaakt. De boodschapper wordt zelden gecorrigeerd.

Laatst, tijdens een trainingsdag voor kindertherapeuten, maakten we een lijst op met daarop grote en kleine negatieve opmerkingen die kinderen en jongeren soms moeten doorstaan. De cursisten die al jaren, op het terrein, met beschadigde kinderen en jongeren werken, hadden het papier op de flip-over in een mum van tijd gevuld. Het strafste dreigement - door een mama uitgesproken - stond bovenaan: "Als je bij je papa gaat wonen, pleeg ik zelfmoord." Een ander, eveneens in sfeer van een vechtscheiding: "Als je niet meer elk weekend komt, geef ik je moeder geen geld meer, dan kan jij niet mee op skireis met de school". Nog eentje: "Jouw broer mag mee met ons op reis, jij niet. Je wil in het schooljaar niet bij mij zijn, dan blijf je in de vakantie ook maar bij je moeder". Een andere getuigenis van een meisje van twaalf: "Mijn mama heeft mijn dagboek gelezen en nadien gekopieerd, ze confronteert me dagelijks met wat ik daarin geschreven heb". Er stonden ook een paar subtiele maar daarom niet minder treffende voorbeelden bij. Zoals: "Mijn ouders hebben nooit tijd voor mij, ze werken van 's morgens tot 's avonds. Als we spreken, is het heel kort en de enige vraag die ze me stellen is: hoe gaat het op school. Soms lieg ik daarover, anders krijg ik straf." Een ander: "Ik krijg nooit één woord van mijn ouders, ik word de hele tijd genegeerd. Ik voel me onbelangrijk, waarom ben ik hier nog, ik heb geen zin meer in het leven."

De gevolgen van deze boodschappen op jonge mensen zijn niet te onderschatten. Ze leiden tot innerlijke verscheurdheid, eenzaamheid, machteloosheid, angst en woede. Kinderen gaan in overleving, liegen, ontkennen zichzelf. Onlangs praatte ik met een moeder die tot het besef was gekomen dat ze in een negatieve spiraal was beland met haar dochtertje. Ze bleef haar opmerkingen geven, beknorren en zelfs bedreigen. Ze wist niet hoe ze de sfeer thuis weer kon ombuigen. We hebben toen een draaiboek opgemaakt: hoe te handelen van zodra Liesje van school thuiskwam, heel basic, stap voor stap. Er stond in: "Liesje komt binnen; mama vraagt: 'hoe was jouw dag vandaag?'; het eerste uur worden geen enkele negatieve boodschappen gegeven, enkel positieve opmerkingen. Niet: 'Moet je nog zoveel sommen maken?', wél 'Wow, heb je al zo veel sommen gemaakt.'" Enkel oprechte interesse mocht getoond, enkel open vragen mochten gesteld. Een paar dagen later kreeg ik deze sms: "Heerlijk avondje samen tv kijken achter de rug. L. ligt al een uur rustig te slapen, zonder ruzie in bed gekregen. Haar sommen waren een half uur eerder af dan normaal. Ik ben al drie dagen niet boos geweest."